

Za: NK ICOM Srbija

PREPORUKA

za nagradu NK ICOMA Srbija u kategoriji: **Stručnjak godine,**
za 2022. godinu

Za dodelu nagrade *Stručnjak godine* preporučujemo

prof. dr Vladimira Krivošejeva,

višeg naučnog saradnika, muzejskog savetnika.

OBRAZLOŽENJE

Dr Vladimir Krivošejev (1963) radi u Narodnom muzeju Valjevo 33 godine. Od 1990 do 2000. bio je kustos pedagog i kustos istorijskih zbirku, potom do 2018. direktor ustanove, obavljajući i dalje kustoske poslove, a trenutno kustos istorijskih zbirki militarija, znamenja i realija i interni administrator JISM baze.

U prethodnom period, kao direktor Muzeja dr Krivošejev je formirao, organizovao u predvodio stručni tim koji je primenjujući ali i razvijajući i usavršavajuću savremenu muzejsku praksu, valjevski muzej uzdigao od devastirane do prestižne, nagrađivane institucije koja je postala primer dobre prakse, sa savremenim atraktivnim postavkama, velikom posetom i zavidnim ostvarivanjem sopstvenih prihoda. Uz praktični menadžerski i kustosku rad i rad na pripremi stalnih postavki i tematskih izložbi, svoja iskustva, pretočena u teoriju delio je sa drugim kolegama direktno, kao i putem izlaganja na stručnim konferencijama, članaka objavljenim u stručnim i naučnim časopisima i kroz tri monografije,¹ na osnovu čega je stekao institutsko zvanje naučni saradnik iz podoblasti vezanih za kulturni turizam (2017.g.).

Od 2018. dr Krivošejev se posebno posvećuje dokumentarističkoj obradi zbirki, ali i historiografskim naučnim istraživanjima sa različitih aspekata vojne i društvene istorije, uz

¹ Vladimir Krivošejev, *Muzeji, publika, marketing- stalne muzejske postavka i Njagova Visost posetilac*, Valjevo, Narodni muzej Valjevo, 2009; Vladimir Krivošejev, *Muzeji, menadžment, turizam – ka savremenom muzeju, od teorije do prakse*, Narodni muzej Valjevo i NIP Obrazovni informator, Valjevo – Beograd, 2012; Vladimir Krivošejev, *Upravljanje baštinom i održivi turizam*, Narodni muzej Valjevo, Artis Centar, Valjevo – Beograd, 2014.

dodatno težište na istoriji medicine. Na osnovu objavljivanja rezultata novih istraživa stekao je više institutsko zvanje – viši naučni saradnik, ali sada iz oblasti istorijske nauke (2022).²

Pored aktivnosti u Muzeju, dr Krivošejev je kao vanredni profesor angažovan na Visokoj školi (akademske studije) za komunikacije, Beograd, gde u okviru redovnih studija drži nastavu iz predmeta *Muzeologija*, a u okviru master studija iz predmeta *Hermeneutika*. Pored toga u svojstvu predavača van radnog odnosa učestvuje i u nastavi na Akademiji strukovnih studija Zapadna Srbija na nastavnim programima marketinga i turizma.

AKTIVNOSTI U 2022. GODINI

U stralaštvu dr Krivošejeva 2022. godina je bila veoma plodna i to sa raznovrsnih aspekata stručnog i naučnog rada, od:

- A) naučnoistraživačkih aktivnosti i publikovanja njihovih rezultata na različite načine, preko
- B) ekspozicionih aktivnosti osmišljavanja, pripreme i završne realizacije izložbi i
- C) širokog spektra različitih edukativnih aktivnosti, do
- D) obrade zbirki i vođenja muzejske dokumentacije.

Rezultati ovakvog delovanja su međusobno povezani, tako da iz ispravičivih i dokumentacionih poslova proističu i ekspozicione i edukativne aktivnosti.

A) NAUČNOISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI REALIZOVANE TOKOM 2022. GODINE

(4 različita projekta, sa 8 objavljenih radova, 2 realizovana izveštaja na naučnim skupovima, sa saopštenjima prihvaćenim za objavljivanje koje sledi, 12 dovršenih i predatih radova druge vrste i 1 započetim radom).

1)³ Rad na projektu **Istorijat baštinskih institucija u Srbiji** rezultirao je:

- objavljanjem jednog članka:

- V. Krivošejev i R. Ristanović, “Prilog proučavanju razvoja muzejske delatnosti tokom Drugog svetskog rata u okupiranoj Srbiji“, *Etnoantropološki Problemi* 17 (4)/ 2022: 1403–1430;

- dovršetkom i slanjem na objavljivanje tri rada:

- V. Krivošejev, A. Terzić and Ž. Bjeljac, “Development of museum activities in Serbia” – poslato za zborničku monografiju: *Material culture and everyday politics in the Balkans (19th-21st century)* - Peter Lang: Series "South-East European History".

² Većinu objavljenih radova videte na: www.researchgate.net/profile/Vladimir-Krivošejev.

³ Numerisano u skladu sa unosom projekata u aplikacioni formular.

- V. Krivošejev i R. Ristanović, “Nedićev Zavod za čuvanje starina, direktna preteča republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture : prilog razvoju konzervatorske delatnosti u Srbiji” – poslato za: *Godišnjak za društvenu istoriju*;

- V. Krivošejev, “Tranziciono zakonodavstvo u oblasti kulturne baštine, sa osvrtom na istorijsku vertikalu”, za zborničku monografiju Univerziteta umetnosti: *Izazovi tranzicione kulturne politike u Srbiji (2000-2020)*.

- i početkom rada na monografiji: V. Krivošejev i R. Ristanović, *Baštinske institucije u Srbiji tokom Drugog svetskog rata*.

2) Rad na projektu **Nepokretno nasleđe u Valjevu, sačuvano i nesačuvano** rezultirao je:

- dovršetkom istraživanja istorijata valjevskih elektrana i objavljivanjem rezultata u članku: V. Krivošejev, „Tri valjevske elektrane do Drugog svetskog rata“, *Phlogiston* 30/2022: 345-380;

- i zakasnelim objavljivanjem (broj za 2021. štampan 2022) rezultata istraživanja o starom danas nepostojećem gradskom groblju pored koga je tokom Velikog rata nastalo posebno, takođe nepostojeće Ratničko groblje sa četiri izdvojene pancele: V.r Krivošejev i J. Jovanović, „Ubikacija položaja starog ratničkog groblja u Valjevu“, *Saopštenja* 53/2021, 183-200.

3) Rad na projektu **Španska groznica u Srbiji** rezultirao je

- objavljivanjem tri članka:

- V. Krivošejev, „Posledice pandemije španske groznice u selima Požarevačkog sreza“, *Zapisi, godišnjak Arhiva Požarevac* 11/2022: 147-154;

- V. Krivošejev, „Španska groznica u Kragujevcu 1918. godine“, *Šumadijski anali* 12/2022: 174-188 i

- Z. Petrović i V. Krivošejev, „Posledice pandemije španske groznice 1918-1919. na teritoriji opštine Aranđelovac“, *Šumadijski anali* 12/2022, 189-204;),

- dovršetkom i slanjem na objavljivanje tri članka:

- V. Krivošejev, “posledice pandemije španske groznice 1918. Godine u Tamnavskom srezu” – poslato za: *Zapisi, godišnjak Arhiva Požarevac*;

- V. Krivošejev, “Četvrti talas pandemije španske groznice u Srbiji 1919/20” – poslato za: *Zbornik Matice srpske za istoriju*;

- V. Krivošejev, “Španska groznica u Srbiji 1918. : zaboravljena bolest i njene posledice” – poslato za: *Tokovi istorije*.

- dovršetkom radova na dvotomnoj monografiji: V. Krivošejev, *Španska groznica u Srbiji : od zaboravljene do najpogubnije bolesti* i V. Krivošejev, *Španska groznica u Srbiji : posledice*.

4) Rad na projektu **Epidemije u Srbiji tokom ratova 1912-1918** rezultirao je:

- objavljivanjem dva članka u časopisima M24:

- V. Krivošejev, „Epidemije u Srbiji tokom ratova 1912-1918. : prilog kvantifikaciji žrtava“, *Baština* 32 (58) / 2022 i

- V. Krivošejev, „Zagonetne lokalne epidemije dizenterije u Srbiji krajem leta i tokom jeseni 1918. godine“, *Zbornik Matice srpske za istoriju* 105 (1/2022), 71-86.

- sa dva izlaganja na naučnim skupovima – radovi prihvaćeni za objavljivanje u zbornicima koji će biti štampani 2023:

- V. Krivošejev, „Epidemije u srpskoj vojsci i narodu tokom balkanskih ratova 1912-1913. godine“, *Naučni skup „110 godina od mobilizacije gvozdenog puka u oslobodilačkim ratovima Srbije – Srpska vojska u istoriji i tradiciji“*. Narodni muzej Toplice, SANU - ogranak u Nišu; Muzejsko društvo Srbije – sekcija istoričara; Filozofski fakultet u Nišu – centar za istorijska istraživanja. Prokuplje, 7-9. oktobar 2022;

- V. Krivošejev, “Crkvene knjige umrlih kao izvor za kvantifikaciju epidemija u Srbiji : mogućnosti i problemi”, i V. Krivošejev, “XIII kongres istoričara medicine „800 godina srpske medicine“, Beograd: 15. – 18. novembar 2022, Dom Srpskog lekarskog društva;

- dovršetkom i slanjem na objavljivanje tri članka

- V. Krivošejev, “Umrli od tifusa 1915. godine na parohijskim teritorijama crkava u Dračiću i Kosjeriću : prilog demografskoj analizi ratnih žrtava” – poslato za: *Vojnoistorijski glasnik*;

- V. Krivošejev, “Epidemije tokom Prvog svetskog rata u ruralnim oblastima Užičkog i Valjevskog okruga : prilog kvantifikaciji ratnih žrtava” – poslato za: *Istorija 20. Veka* i

- V. Krivošejev, “Nadežda Petrović u prizrenskoj i valjevskoj ratnoj vojnoj bolnici : traganje za vremenom i mestom nastanka dva muzejska predmeta” – poslato za: *Baština*.

- dovršetkom monografije koja je ušla u izdavački plan za 2023. godinu: V. Krivošejev, *Epidemije u Srbiji tokom ratnih godina: 1912-1918*, Novi Sad – Beograd, Prometej – RTS Izdavaštvo.

B) EKSPOZICIONE AKTIVNOSTI REALIZOVANE TOKOM 2022. GODINE

(dva realizovana izložbena projekta, sa 2 monografska kataloga, 1 dokumentarnim filmom, propagandnim panoima i člankom za 1 izložbu)

Ekspozicione aktivnosti su nastale kao rezultat prethodnih stručnih i naučnoistraživačkih poslova. U 2022. godini realizovane su u galeriji Narodnog muzeja Valjevo dve samostalne autorske izložbe

5) Izložba *Tragom jedne zaboravljene ideje u potrazi za identitetom grada.* (galerija Narodnog muzeja Valjevo, mart, april 2022) sa:

- recenziranim monografskim katalogom (M43),
- dodatnim promotivno-informativnim panoima na ulicama grada, i
- člankom (sa zakašnjenjem broj iz 2021 objavljen 2022; M53): V. Krivošejev, „Obeležja mesta Seče knezova u Valjevu“, *Glasnik Društva konzervatora Srbije* 45/2021, 77-81.

6) Izložba *Valjevo je 1914-1915. godine bilo grad – bolnica, a njen glavni upravnik pukovnik dr Milan Pecić* (potpuno realizovana po projektu Ministarstva kulture 2022; iz protokolarnih razloga otvorena 2023), sa

- recenziranim monografskim katalogom (M42) i
- dokumentarnim filmom sa pratećim trejlerom.

C) EDUKACIONE AKTIVNOSTI REALIZOVANE TOKOM 2022. GODINE

(1 mentorski – urednički priređena izložba sa digitalnim katalozima i 2 udžbenika)

7) Mentorsko - urednički edukativni ekspozicioni projekat realizovan sa studenata Akademije Zapadna Srbija: *Propaganda u vreme pandemije španske groznice*, sastoji se od:

- Izložbe sa plakatima (prezentovana, uz predavanje, u maju 2022 u prostorijama Akademije; potpm ponovljena u Gradskoj biblioteci u Lazarevcu),
- PDF kataloga koji je replika izložbe i
- Animiranog video kataloga sa naracijom.

8) Objavljivanje recenziranih udžbenika

- autorski *Muzeologija – osnove naučne discipline i muzejskih komunikacija*, Visoka škola (akademske studije) za komunikacije, Beograd.

- koautorski - *Uvod u turizam sa osnovama ruralnog turizma*, Akademija strukovnih studija Zapadna Srbija, odsek Valjevo.

D) DOKUMENTARISTIČKE AKTIVNOSTI REALIZOVANE TOKOM 2022. GODINE

(na različitim nivoima obrade obrađeno oko 290 predmeta; prekontrolisano i dopunjeno oko 1.500 jedinica ulazne knjige; osmišljene i izradjene analogne muzejske knjige)

9) Digitalna obrada zbirki i administriranje – Na različitim nivoima obrade (primarna obrada, dopuna) inventarno obrađivano oko 290 predmeta, informacije za oko 1.500 predmeta dopunjene u ulaznoj knjizi, od čega je oko 500 povezivanja ulaznih i inventarnih jedinica.

10) Osmišljavanje, dizajn i organizacije i realizacije i nabavke analognih muzejskih knjiga dokumentacije za matični i druge muzeje, u skladu sa novim propisima.

KVANTITATIVNI PRESEK ZA 2022. GODINU

Objavljeno radova, uključujući i kataloge i udžbenike	9 + 2 + 2 = 13
Učešće na naučnim skupovima	2
Na osnovu objavljenih radova i učešća na skupovima stečeno M bodova	25
Realizovane izložbe uključujući i mentorsko uredničke	2 + 1 = 3
Predato redakciji radova, uključujući i izveštaje sa naučnih skupova (još neobjavljeni)	2 + 10 = 12
Osmišljeni dokumentarni filmovi, napisan scenario	1
Intervencije unosa u JISM	Oko 1790
Osmišljavanje dokumentacije po novim pravilima, za širu upotrebu	1

REZULTATI POSEBNOG ZNAČAJA

A)

Istraživanja vezana za baštinske institucije tokom Drugog svetskog rata (1) ukazala su da je, uprkos prethodnom mišljenju da ratni period nije bio pogodan za razvoj novih institucija, aktivnost u tom pravcu bila veoma izražena:

- doneta je Uredba o čuvanju starina, koja faktički predstavlja prvi kompleksan zakonski akt te vrste u Srbiji (ranije se smatralo da su oni doneti tek po okončanju rata), na osnovu koga je:

- osnovan je 1942. godine Zavod za čuvanje starina, koji je uprkos ratnim okolnostima aktivno radio; bila je to prva ustanova te vrste u Srbiji, koja faktički nije ugašena po oslobođenju, već je samo promenjen njen pravni oblik; shodno tome Republički zavod za zaštitu spomenika kulture nije osnovan 1947. godine, kako se potencira, već je te godine pravni naslednik Zavoda iz 1942 ponovo osamostaljen.

- tokom 1942 i 1943 godine načinjen je niz koraka za osnivanje novih muzeja van Beograda i uspostavljanja nacionalne muzejske mreže na tri nivoa: nacionalnom, okružnom i lokalnom.

Istraživanja vezana za nepokretno nasleđe u Valjevu (2) ukazalo je

- na precizan datum početka rada prve hidroelektrana u Srbiji

- na precizan položaj danas nepostojećeg starog Gradskog groblja u Valjevu u na položaj i detaljne sadržaje četiri parcele Ratničkog groblja, takođe danas nepostojećeg, koje je tokom Velikog rata formirano uz Gradsko.

Rezultati istraživanja vezana za projekte proučavanja španske groznice i ostalih epidemijskih dešavanja u Srbiji tokom ratnog perioda 1912-1918 (3 i 4), ukazali su da pandemija španske groznice ne samo da nije zaobišla Srbiju, kako je ranije smatrano, već je imala posledice veće nego bilo gde u Evropi; umrlo je 3% stanovništva Srbije, oko 120.000 ljudi. Time je ova, do sada zapostavljena epidemija imala veće posledice od znatno poznatije epidemije tifusa iz 1915. godine.

B)

Ekspozicione aktivnosti u okviru projekta Tragom jedne zaboravljene ideje (5) ukazale su na ranije nepoznate inicijative za rekonstrukciju centra Valjeva, kao i iznenađujuće direktne veze između ideje podizanja spomenika Seči knezova i realizacije Spomenika borcima revolucije.

Druga ekspoziciona aktivnost (6) je ukazala na značaj jedne zaboravljene ličnosti, pukovnika dr Milana Pecića. Ranije je smatrano da posle razboljevanja od pegavog tifusa i smrti dr Gene Branovačkog, koji je kao referent saniteta Drinske divizijske oblasti a time i nadupravnik svih valjevskih bolnica, u opštem haosu epidemije iz 1915. godine, niko nije preuzeo tu dužnost. Prezentova istraživanja su ukazala da je na to mesto došao dr Milan Pecić. Uz to, dr Pecić je bio i jedan od pionir stomatologije, ordinacija koju je orvorio u Valjevu, bila je druga takva vojna ordinacija u Srbiji, a prva stomatološka u Valjevu. Uz to on je bio i prvi srpski lekar koji se dodatno usavršavao na Berlinskoj Vojnomedicinskoj akademiji.

Prethodno navedene istraživačke i ekspozicione aktivnosti, pored novih otkrića dale su veliki društveni doprinos razvoju kulture sećanja, kako na lokalnom, tako i na nacionalnom nivou. Razvoju društvene svesti usmerenom u tom pravcu doprinele su i primenjene inovativnih metoda, poput dokumentarnog filma koji prati izložbu od dr Peciću (6), ali i reklamnih panoa postavljenih na ulici, koje sa poluinformacijama podstiču prolaznike da posete izložbu Tragom jedne ideje (5), gde će dobiti punu informaciju.

C)

Sličan je i doprinos edukativnih aktivnosti. Veliki edukativni značaj, ali i veliki društveni doprinos razvoju kulture sećanja ima aktivnost organizovanja studenata marketinga na istraživanju prakse oglašavanja u jednoj specifičnoj, nesvakodnevnoj situaciji kakva je bila za vreme pandemije španske groznice (7), a zatim osmišljavanja načina za dizajn i prezentaciju u vidu klasične izložbe, pdf kataloga i elektronskog kataloga sa naratorima. Na taj način su studenati prošli kroz sve procese rađanja izložbe, tradicionalne i savremene, a uz to i javnost upoznali sa zanimljivim, neočekivanim činjenicama.

Neosporan je i značaj svakog užbenika, a naročito onog namenjenog studetima komunikacija, koji njihovu osnovnu studijsku temu povezuje sa muzejskim komunikacijama (8).

D)

Posao obrade zbirke i dokumentacije predstavlja stalan, redovan posao kustosa (9), dok osmišljavanje, dizajniranje i organizacija štampanja muzejskih dokumentacionih knjiga po novodonetim propositima i trud da one dospeju u što više muzeja u Srbiji (10) ima dodatni nacionalni značaj.

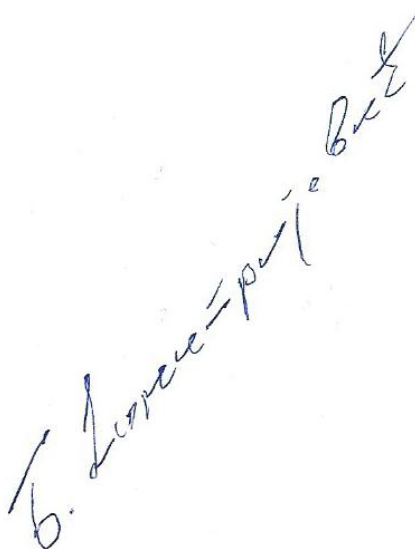
Fascinantan je kvantitet poslova koje je dr Krivošejev realizovao tokom samo jedne radne godine u okviru različitih sfera kustoskog delovanja, fascinantniji u toliko što to nije učinjeno na uštrb kvalite, na šta ukazuje ne samo širi spektar značajnih otkrića i inovacija i radovi objavljeni u visokokategorisanim recenziranim publikacijama, već i činjenica da je u 2022. godini, uz ranije stečeno visokoškolsko nastavno zvanje, stekao i više naučno institusko zvanje, što je u muzejskoj praksi u Srbiji izuzetno retko.

U skladu sa navedenim, ubedjenini smo da dr Krivošejev apsolutno zaslužuje nagradu kustos godine.

**Dr Jelena Jovanović
Simić**
viši kustos
Muzej nauke i tehnike

Bora Dimitrijević
Predsednik Nacionalnog
komiteta za NKN

Aleksandar Marušić
viši kustos
Muzej rudničko-takovskog
kraja

